

УДК 027.7:021.4

Кулаковська О. В., Авраменко О. Ю.

Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет»

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ У СУЧАСНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Розглянуто особливості культурно-просвітницької роботи наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет». Розкрито її сутність та специфіку в умовах інтеграції бібліотек ВНЗ до сучасного інформаційного суспільства. Висвітлено необхідність та шляхи переорієнтації класичної моделі бібліотечної діяльності відповідно до викликів часу.

Ключові слова: бібліотеки ВНЗ, культурно-просвітницька діяльність, «Літературна вітальня», масові заходи, виховна робота зі студентами.

Kulakovska O., Avramenko O.

CULTURAL-EDUCATIONAL ACTIVITY: ROLE AND MEANING IN CURRENT EDUCATIONAL WORK WITH STUDENT YOUTH

Specific features of cultural-educational mass activities of scientific library of Kryvyi Rih pedagogical institute of State Higher Education Institution «Kryvyi Rih National University» are dwelled upon. Its essence and peculiarities under conditions of university libraries' integration into modern information society is revealed. Necessity and ways of changing the paradigm of classical library activity according to modern challenges are clarified.

Keywords: university libraries, cultural educational mass activities, «Literary parlor», mass activities, educational work with students.

Бібліотека – душа інституту; вона є потужним інформаційним та культурним осередком, забезпечує інформаційну підтримку навчального процесу та наукової діяльності ВНЗ. Сьогодні пріоритетом її діяльності є не лише комплектування фондів, створення електронних каталогів, класичне обслуговування, а й збагачення видів культурно-просвітницької діяльності. Нова концепція системи освіти і національного виховання вимагає від сучасної бібліотеки переорієнтації своєї діяльності, нових форм і методів роботи зі студентською молоддю. Треба констатувати, що з року в рік зменшується кількість користувачів бібліотеки і кількість відвідувань. Тому так гостро стоїть проблема залучення студентської молоді до бібліотеки, прищеплення любові до читання та друкованого слова.

Важливим засобом популяризації бібліотеки є культурно-просвітницька діяльність. Заходи, що проводяться сучасною бібліотекою, сприяють розширенню кругозору, формують нові інформаційні потреби та спонукають студентів до користування послугами бібліотек. Тож бібліотечна діяльність сьогодні змінює свої напрямки, стає багатовекторною та орієнтується на нові вимоги до виховної роботи зі студентською молоддю.

Робота наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» спрямована на здійснення заходів, пов'язаних зі стимулюванням інтересу до читання з метою формування у студентів визнаних у суспільстві цінностей та поваги до них, вихованням гармонійно розвиненої, суспільно активної особистості, творчого фахівця, національно свідомого громадянина.

Виховна робота бібліотеки базується на відповідних нормативно-правових документах: Конституції України, Законі України «Про вищу освіту», Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), «Концепції національного виховання

студентської молоді», «Концептуальних засадах гуманітарної освіти в Україні (вища школа)», «Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти», Положенням про бібліотеку та розпорядженнями ректора та проректора з виховної роботи.

Культурно-просвітницька і виховна робота проводиться у відповідності до річного плану роботи та плану культурно-просвітницьких заходів бібліотеки, виходячи з плану заходів університету.

Відповідальними за культурно-просвітницьку роботу є працівники сектору обслуговування, оскільки відділу культурно-просвітницької роботи в бібліотеці немає.

Основні завдання, які постають перед працівниками відділу обслуговування щодо культурно-просвітницької роботи бібліотеки є:

- створення єдиної комплексної системи виховання студентської молоді, використовуючи наукові та літературно-художні інформаційні ресурси бібліотеки;
- зберігання та примноження культурних традицій бібліотеки та університету;
- вивчення інтересів та творчих здібностей студентської молоді, підтримка творчого потенціалу студентів;
- заохочення студентської молоді до читання шляхом пропаганди творів класиків національної та світової літератури; знайомство з сучасними письменниками та їх творчістю;
- забезпечення єдності духовного, інтелектуального, фізичного, психологічного та соціального розвитку особистості;
- виховання індивідуальної особистості, здатної до самостійного прийняття морально виправданих рішень, особистої відповідальності;
- відродження та популяризація національної культури засобами культурно-просвітницької діяльності.

Основні функції культурно-просвітницької діяльності можна визначити так:

- застосування різноманітних форм бібліотечної роботи (усних, наочних) в роботі зі студентами;
- організація і проведення культурно-просвітницьких заходів: презентацій книг; літературних вечорів; диспутів; конференцій тощо спільно з громадськими організаціями, працівниками підрозділів ВНЗ, кураторами груп;
- організація тематичних виставок літератури [1].

Бібліотекарі-практики Г. М. Віняр та О. О. Лебедюк зазначають, що процес підготовки майбутніх спеціалістів у ВНЗ включає не тільки засвоєння відповідного обсягу науково-технічної інформації, а й формування всебічно розвиненої особистості. Важливу роль у вирішенні цього завдання відіграє бібліотека ВНЗ, яка виконує не тільки інформаційну функцію, а й сприяє вихованню студентської молоді. Сьогодні значно підвищилась соціальна значущість бібліотеки, яка стає не тільки інформаційним, а й культурним центром вишу. Колектив наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» має власний досвід залучення студентської молоді до бібліотеки. Це, в першу чергу, створення «Літературної вітальні» на базі читального залу педагогічного інституту. У «Літературній вітальні» відбуваються різноманітні за тематикою й формою проведення масові заходи з залученням викладачів, студентів, аспірантів, працівників бібліотеки. Ми використовуємо як традиційні, так й новітні форми культурно-масової роботи. Це й зустрічі, виставки, презентації, інтелектуальні ігри, вікторини з використанням мультимедійної техніки [2, с. 66].

Згідно з планами роботи наукової бібліотеки в 2014–2015 навчальному році було проведено найрізноманітніші зустрічі, які охоплювали широке коло інтересів. Це зустрічі з поетами, художниками, журналістами. За специфікою проведення вони носили різноплановий характер – від серйозної бесіди до театралізованого дійства.

Так, 30 жовтня 2014 р. у приміщенні читального залу головного корпусу наукової бібліотеки відбулась зустріч з Ольгою Хвостовою – журналісткою, авторкою, ведучою телевізійної програми «Книжкова полиця» і організаторкою поетичного фестивалю «Руді тексти».

На зустрічі були присутні криворізькі перекладачі Олекса Казаков та Дмитро Щербина, викладачі та студенти факультетів української філології, іноземних мов, бібліотекарі (120 осіб).

Захід було присвячено обговоренню питання перекладу сучасної літератури – як на українську, так і з української мови.

Поетеса розповіла про початок свого творчого шляху у царині перекладу та важливість перекладацького мистецтва як першочергової умови знайомства широких мас українських читачів із творами світової літератури.

Пані Ольга запропонувала увазі присутніх фрагмент літературознавчої рефлексії українського журналіста, письменника та перекладача Михайла Бриниха над творчістю Рея Бредбері. Відтак розповіла про специфіку та особливу енергетику сприйняття творів іноземної літератури мовою оригіналу.

Крім цього, Ольга Хвостова познайомила присутніх із поетичною збіркою ««Горби»: українські варіації поезій Бродського», яка містить переклади поезій видатного поета на українську мову, виконані Анатолієм Секретарьовим. Поетеса зачитала український переспів віршу «Холмы», та пояснила різницю між перекладами та переспівами художніх творів. На продовження зустрічі пані Ольга презентувала збірку творів криворізьких майстрів перекладу, яка містить її власні роботи, а також перекладацький доробок Олекси Казакова і Дмитра Щербини. Нікого з присутніх не залишили байдужими український переклад російськомовного твору криворізької поетеси Світлани Мокрякової, переспів вірша Максима Кабіра, присвяченого криворізькому поету Юрію Камінському, переклад поезії Інни Доленник «За все говорити спасибі». Ольга Хвостова підкреслила важливість створення якісних перекладів на світові мови для популяризації української літератури, і закликала усіх, хто володіє іноземними мовами займатися перекладом творів українських письменників.

Поетеса розповіла про літературно-музичний фестиваль «Руді тексти» та участь у ньому криворізьких перекладачів та поетів – Вікторії Наріжної, Олекси Казакова, Любові Баранової та інших. Відтак пані Ольга передала слово координаторові криворізьких перекладачів Олексі Казакову, який разом із нею став лауреатом щорічної польської премії «Книжковий екслібрис» за вірш «Пахне борщем». Поетеса та перекладач продекламували оригінал цього твору та його переклад на польську мову. На завершення зустрічі слово було надано перекладачеві віршів та прози, українському філологу Дмитру Щербині. Він розповів про свої переклади віршів білоруських поетів, та продекламував один із них – українську версію вірша Володимира Некляєва [3].

Ще одна не менш цікава творча зустріч відбулася 29 квітня 2015 року у читальному залі наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» з авангардним криворізьким письменником Максимом Кабіром, який користується великою популярністю серед молоді міста та країни. Максим Кабір – поет, прозаїк, есеїст, художник, вокаліст групи «FR», MC-ведучий панк-концертів, працює на місцевому телебаченні. Згідно сімейної легенди, Максим є потомком славетного індійського поета Кабіра [4; 35]. Всього на захід завітало 80 осіб з числа студентів, викладачів та працівників інституту. Під час проведення заходу експонувалась книжкова виставка «Максим Кабір: поет і вільнодумець», на якій було представлено 21 документ. Хоча загалом зустріч проходила у досить стандартному форматі, зміст її вирізнявся незвичною для бібліотечних стін гостросоціальною та багато у чому суперечливою проблематикою. М. Кабір продекламував кілька віршів, у яких художньо осмислив атмосферу вітчизняних сільських ландшафтів. Дещо осторонь у низці цих поезій стояв твір, написаний у формі діалогу італійського диктатора Беніто Мусоліні та його вірної супутниці Клари Петаччі, яка відмовилась залишити його навіть перед лицем неминучої загибелі. Письменник розповів, що у шкільні роки, як і більшість хлопців, не розумів і не любив поезію; тому свій творчий шлях розпочав із прози, а свій перший вірш написав на першому курсі інституту. Також Максим розповів про свою участь у різноманітних мистецьких фестивалях і заходах і поділився спогадами про Юрія Камінського – нині покійного видатного криворізького поета.

І знову – поезія. Числені вірші, що вирізнялись як злободенною проблематикою, так і оригінальною формою, не залишили байдужим жодного слухача. Левова частка прочитаних творів була присвячена роздумам про життя рідного міста, його соціокультурним проблемам, ментальності та побуту його жителів.

На прохання зачитати дещо зі свого прозового доробку пан Максим повідомив, що дуже багато таких його творів є доступними для вільного ознайомлення в мережі Інтернет; а короткі прозові тексти, які можна було б процитувати не дають повного уявлення про цю грань його творчості. На продовження теми прозових творів, М. Кабір зауважив, що літературу, яку він любить – детективи, трилери тощо – у нашому суспільстві прийнято вважати другосортною. Але він займається нею насамперед тому, що прагне робити її якісною – і тому, що така література, незважаючи на загальноприйнятту скептичну суспільну думку щодо неї, є найбільш популярною серед вітчизняної читаючої публіки.

Відтак поет надав слово студентам, які поділились з усіма присутніми власною поетичною творчістю. Після заходу усі бажаючі придбали збірки віршів М. Кабіра та отримали автографи поета [5].

Треба сказати, що наприкінці зустрічей кожен бажаючий може особисто поспілкуватися з гостем заходу, поставити питання, подякувати, чи, навіть, сфотографуватися на згадку.

Зустрічі в «Літературній вітальні» – це кінцевий результат великої організаційної роботи. Власне заходу передуює підготовка презентацій, виготовлення афіш, запрошень, а після проведення заходу створюється публікація ілюстрованого звіту на сайті книгозбірні.

Такі заходи надихають як користувачів, так і бібліотекарів на подальшу спільну діяльність: наприклад, зустріч з краєзнавцями Кривого Рогу наштовхнула бібліотекарів на створення на базі бібліотеки Криворізького педагогічного інституту міської краєзнавчої спільноти. А після зустрічі з М. Кабіром у планах бібліотекарів – створення літературного гуртка, де сучасні молоді таланти матимуть змогу поділитися з широким загалом своїми творами.

Отже, зустрічі в «Літературній вітальні» наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» є однією із форм культурно-просвітницької роботи, які сприяють всебічному розвитку молодого покоління, знайомлять із сучасними письменниками, дають можливість поспілкуватися із ними. Великою несподіванкою стало бажання студентів декламувати свої вірші на таких зустрічах, і це є найбільшою подякою працівникам бібліотеки за їх працю – і свідченням того, що їх намагання не є даремними.

Список використаних джерел:

1. Наукова бібліотека Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.pnpu.edu.ua/komplekt-dokumentiv/873-polozhennja-pro-sektor-kulturno-prosvitnitskoyi-roboti-naukovoyi-bibliotek>. – Назва з екрану.

2. Віняр Г. М. Виховний потенціал творчих зустрічей у бібліотеці ВНЗ / Г. М. Віняр, О. О. Лебедюк // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовт. 2012 р., Львів / Нац. ун-т «Львів. політехніка», Наук.-техн. б-ка. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. – С 65–71.

3. Участь у проекті молодіжної секції УБА «Дисплей-кросинг». Промо-виставка «Читай! Формат не має значення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kdpri-library.ucoz.ru/kultprosvet2014-2.htm>. – Назва з екрану.

4. Символ : культуролог. альманах. – Кривий Ріг, 2010. – Вип. 1. – 208 с.

5. Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kdpri-library.ucoz.ru/index/2015/0-253>. – Назва з екрану.